

Giô-na

Mục-dịch: Để cho biết phạm-vi của ân-điễn Đức Chúa TRỜI—thông-điệp cứu-rỗi cho tất cả mọi người

Người viết: Giô-na, con trai của A-mi-tai

Viết cho: Y-sơ-ra-ên và dân Đức Chúa TRỜI mọi nơi

Lúc viết: Khoảng 785-760 TC (Trước Christ giáng-sinh)

Bối-cảnh: Giô-na sống trước A-mốt và làm mục-vụ dưới triều-đại của Giê-rô-bô-am II, vị vua có quyền-lực nhất của Y-sơ-ra-ên (793-753 TC, xem 2 Các Vua 14.23-14.25). A-si-ri là kẻ thù lớn nhất của Y-sơ-ra-ên, xâm-lăng Y-sơ-ra-ên năm 722 TC. Sự hối-cải của Ni-ni-ve hẳn là ngăn-ngủi.

Câu gốc: “Và Ta há không được có lòng thương-xót cho Ni-ni-ve, cái thành lớn có hơn 120 ngàn người không biết sự khác biệt giữa tay hữu và tay tả của mình, cũng như nhiều thú-vật hay sao?” (4.11)

Nhân-vật chính: Giô-na, thủy-thủ và thuyền-trưởng của chiếc tàu buồm

Các địa-điểm chính: Gia-phô, Ni-ni-ve

Đặc-tính: Sách này khác với các sách tiên-tri khác vì nó kể chuyện về một đấng tiên-tri và không tập-trung vào các lời nói tiên-tri của đấng ấy. Thật ra, chỉ có một lời tiên-tri là câu tóm-tắt thông-điệp của ông nói cho dân-chúng tại Ni-ni-ve (3.4). Sách Giô-na kể tiêu-sử. Sách cũng được Đấng Christ nói đến như là hình-ảnh của cái chết và sống lại của Ngài (Ma-thi-ơ 12.38-12.42).

Ý chính: Tội-lỗi đầy dẫy trong xã-hội—giết người, khủng-bỏ, hiếp-dâm,...thê-giới dường như đầy dẫy bạo-động, ganh-ghét, tham-nhũng, Độc, thấy, nghe, chứng-kiến, làm nạn-nhân, chúng ta bắt đầu thấy sự phán-xét của Đức Chúa TRỜI là cần thiết. Chúng ta hầu như mong muốn có sự trừng-phạt đó. Nhưng, giá-sử trong lúc có suy-tư đó, Đức Chúa TRỜI bảo quý vị đem tin-lành cho những kẻ hung-bạo đó, thì quý vị trả lời làm sao?

Giô-na đã được ban cho nhiệm-vụ như thế. A-si-ri là một đế-quốc độc-ác, mạnh-bạo và là kẻ thù của Y-sơ-ra-ên. Vì vậy, khi nghe Đức Chúa TRỜI bảo ông đi Ni-ni-ve thủ-đô của A-si-ri để kêu gọi dân ở đó hối-cải, ông liền chạy ngược lại.

Sách Giô-na nói về chuyện một nhà tiên-tri chạy trốn và cách Đức Chúa TRỜI chặn ông lại. Nhưng đây hơn là chuyện về một người và một con cá lớn; chuyện Giô-na là một biểu-thị thâm-uyên về ân-điễn và sự khoan-dung của Đức Chúa TRỜI. Ai cũng đáng được ân-huệ của Đức Chúa TRỜI hơn là dân-chúng ở Ni-ni-ve, thủ-đô của A-si-ri. Giô-na biết điều này. Nhưng ông cũng biết rằng Đức Chúa TRỜI sẽ tha-thứ và ban phước cho họ, khi họ hối-cải và quay lại thờ phượng Ngài. Ông cũng biết rõ quyền-năng của sứ-điệp của Đức Chúa TRỜI. Dầu ông yếu đuối trong việc thuyết-giảng, họ cũng đáp-ứng và được Đức Chúa TRỜI miễn cho hình-phạt. Nhưng Giô-na ghét dân A-si-ri, và ông muốn có sự trả thù, chứ không phải sự khoan-dung. Vì vậy ông đã chạy trốn. Cuối cùng ông vâng lời Chúa và đi giảng trong các đường-phố Ni-ni-ve và dân chúng hối-cải, thoát được khỏi hình phạt. Ông liền hờn-dỗi và than-phiên cùng Chúa; “Người cầu-nguyện cùng Đức Gia-vê,

thưa: ‘Xin vui lòng, ôi Đức GIA-VÊ, đây đã chẳng phải là lời mà con đã nói trong khi con vẫn còn ở trong xứ của con sao? Bởi vậy, để trốn tránh việc này, con đã trốn đến Ta-rê-si, vì con đã biết rằng Chúa là Đức Chúa TRỜI hay thương-xót và nhân-tử, chậm giận và giàu lòng ân-cần thương-yêu, và là Đấng hay dịu lòng không giáng họa” (4.2). Đoạn cuối, Đức Chúa TRỜI trực diện với Giô-na về lòng ích-kỷ và thiếu thương-hại của ông. Chúa phán: “Và Ta há không được có lòng thương-xót cho Ni-ni-ve, cái thành lớn có hơn 120 ngàn người không biết sự khác biệt giữa tay hữu và tay tả của mình, cũng như nhiều thú-vật hay sao?” (4.11).

Khi đọc Giô-na, xin quý vị nhìn lòng thương-xót và tình thương của Đức Chúa TRỜI theo bình diện tổng-quát và trọn-vẹn, và ý-thức rằng không ai lại không có thể được cứu-rỗi. Xin bắt đầu cầu-nguyện cho những người dường như quá xa vương-quốc của Đức Chúa TRỜI. Và xin tìm cách nói cho họ biết về Chúa. Xin học từ sách này về nhà tiên-tri miên-cường Giô-na và xin quyết-định vâng lời Đức Chúa TRỜI, làm bất cứ việc gì Chúa bảo và soi dẫn.

Xin quyết-định làm một Christ-nhân dũng-cảm trong việc làm nhân-chứng của Chúa và vâng lời Chúa và có tình yêu-thương của Chúa trong tâm của mình.

1. Giô-na bỏ rơi nhiệm-vụ của người (1.1-2.11)

Sự bắt tuân của Giô-na (1.1-1.16)

1¹Lời *Đức* GIA-VÊ đến cùng Giô-na con trai A-mi-tai phán: ²“Dậy đi, hãy đi đến Ni-ni-ve thành lớn ấy, và lên chống nó, vì sự độc-ác của chúng đã lên đến trước mặt Ta.” ³Nhưng Giô-na chối dậy để trốn đến Ta-rê-si, tránh sự hiện-diện của *Đức* GIA-VÊ. Thế là người đi xuống đến Gia-phô, tìm được một chiếc tàu đang đi đến Ta-rê-si, trả tiền tàu, và đi xuống tàu để đi với họ tới Ta-rê-si tránh sự hiện-diện của *Đức* GIA-VÊ.

⁴Và *Đức* GIA-VÊ phồng một trận gió lớn trên biển, và có một trận bão lớn trên biển đến nỗi chiếc tàu sắp bị vỡ. ⁵Lúc đó các thủy-thủ trở nên sợ-hãi, và mỗi người kêu-cầu thần của hần, và họ quăng đồ-đạc trong tàu xuống biển, để làm tàu nhẹ đi cho họ. Nhưng Giô-na đã đi xuống phía dưới trong lòng tàu, nằm xuống, và đã ngủ mê. ⁶Vì vậy thuyền-trưởng đến gần người và nói: “Người đang ngủ là thế nào? Ngồi dậy, kêu-cầu thần của người. Có lẽ thần của người sẽ lo cho chúng ta ngộ hầu chúng ta sẽ không chết.” ⁷Và mỗi người đều nói với bạn của hần: “Hãy đến, chúng ta hãy bắt thăm, để chúng ta có thể biết vì ai mà tai-họa này *đã giáng xuống* chúng ta.” Thế là họ bắt thăm, và thăm nhằm Giô-na. ⁸Rồi họ nói với người: “Bây giờ hãy cho chúng ta biết! Vì ai mà tai-họa này *đã giáng xuống* chúng ta? Người làm nghề gì? Và người từ đâu đến? Xứ người là gì? Người từ dân-tộc nào?” ⁹Và người nói với họ: “Ta là người Hê-bơ-rơ, và ta kính-sợ GIA-VÊ *Đức* Chúa TRỜI của trời, Đấng đã làm nên biển và đất khô.”

¹⁰Thế thì các người ấy trở nên vô cùng hoảng-hốt và họ nói với người: “Làm sao người đã có thể làm điều này?” Vì các người này đã biết ông đang trốn tránh sự hiện-diện của *Đức* GIA-VÊ, bởi vì ông đã nói cho họ biết. ¹¹Vì vậy họ nói với ông: “Chúng ta sẽ phải làm gì với người để biển được trở nên yên-tĩnh cho chúng ta?”—vì biển càng động thêm. ¹²Và người nói với họ: “Hãy xách ta lên và ném ta xuống biển. Rồi biển sẽ trở thành yên-tĩnh cho các người, vì ta biết rằng vì ta con bão lớn này *đã đến* trên các người.” ¹³Tuy nhiên, các người này thọc các mái chèo của họ vào trong nước để trở lại đất liền nhưng họ không thể, vì biển đang trở nên động hơn chống lại họ. ¹⁴Đoạn họ kêu-cầu *Đức* GIA-VÊ và thưa: “Chúng con thành-tâm cầu-nguyện, ôi *Đức* GIA-VÊ, xin đừng để chúng con chết vì sinh-mạng của người này và xin chớ để máu vô-tội trên chúng con; vì Chúa, ôi *Đức* GIA-VÊ, đã làm như Chúa muốn.”

¹⁵Thế là họ xách Giô-na lên, quăng người vào biển, và biển ngưng hoành-hành. ¹⁶Lúc đó các người ấy quá kinh-sợ *Đức* GIA-VÊ, và họ dâng tế vật lên *Đức* GIA-VÊ và lập các lời thệ-nguyện.

Lời cầu-nguyện của Giô-na (2.1-2.11)

2¹⁽⁰⁾Và *Đức* GIA-VÊ đã chỉ-định một con cá lớn nuốt Giô-na, Giô-na ở trong bao-từ của con cá 3 ngày và 3 đêm. ²Lúc đó Giô-na cầu-nguyện cùng GIA-VÊ *Đức* Chúa TRỜI của người, từ bao-từ của con cá, ³và người thưa:

“Trong sự khốn cùng của con, con đã gọi to tới *Đức*

GIA-VÊ,
Và Ngài đã trả lời con.
Con đã kêu la xin giúp-đỡ từ bụng của Âm-phù;
Chúa đã nghe tiếng của con.

⁴Vì Chúa đã quăng con vào trong vực sâu,
Vào trong tâm của biển-cá,
Và dòng nước đã bao quanh con.
Tất cả các sóng bạc đầu và sóng cồn của Chúa đã vượt qua trên con.

⁵Thế là con đã thưa: ‘Con đã bị đuổi khỏi mắt của Chúa.
Dầu vậy, con sẽ lại nhìn về hướng đền-thờ thánh của Chúa.’

⁶Nước đã bao-bọc con tới chết được.
Vực sâu lớn đã bao quanh con,
Rong-rêu đã quấn xung-quanh đầu của con.

⁷Con đã chìm xuống tới rễ của các ngọn núi.
Trái đất với các ngọn sóng của nó ở quanh con mãi mãi,
Nhưng Chúa đã đem mạng con lên khỏi cái hố, ôi GIA-VÊ *Đức* Chúa TRỜI của con.

⁸Trong khi hôn con đang lả đi bên trong con,
Con đã nhớ đến *Đức* GIA-VÊ;
Và lời cầu-nguyện của con đã tới Chúa,
Vào trong đền-thờ thánh của Chúa.

⁹Các kẻ coi trọng chuyện phù-phiếm trống-rỗng
Là những kẻ bỏ rơi sự thành-tín của chúng,

¹⁰Nhưng con sẽ hiển-té lên Chúa
Bằng tiếng nói tạ ơn.
Điều con đã hứa-nguyện con sẽ làm.
Sự cứu-rỗi là từ *Đức* GIA-VÊ.”

¹¹Đoạn *Đức* GIA-VÊ truyền cho con cá, và nó mửa Giô-na lên trên đất khô.

2. Giô-na làm tròn sứ-mạng của mình (3.1-4.11)

Ni-ni-ve ăn-năn (3.1-3.10)

3¹Bây giờ lời *Đức* GIA-VÊ đến cùng Giô-na lần thứ hai, phán: ²“Dậy đi, hãy đi đến Ni-ni-ve thành lớn ấy và công-bố cho nó lời tuyên ngôn mà Ta sắp bảo người.” ³Thế là Giô-na chối dậy và đi tới Ni-ni-ve theo lời *Đức* GIA-VÊ. Bây giờ Ni-ni-ve là một thành lớn đối với *Đức* Chúa TRỜI, đi 3 ngày. ⁴Rồi Giô-na bắt đầu đi xuyên qua thành 1 ngày; người kêu lớn và nói: “Còn 40 ngày nữa, Ni-ni-ve sẽ bị lật đổ.”

⁵Rồi dân Ni-ni-ve tin *Đức* Chúa TRỜI; và họ kêu gọi kiêng ăn và mặc vải gai, từ người lớn nhất đến kẻ nhỏ nhất trong bọn. ⁶Khi lời ấy tới vua Ni-ni-ve, người chối dậy từ ngai của mình, lột áo bào của mình ra, quấn vải gai, và ngồi trên tro. ⁷Vua cho ra một công-bố; và nói: “Trong Ni-ni-ve, bởi sắc-lệnh của vua và các người quý-tộc của vua: chớ để loài người, loài thú, bầy bò hay bầy chiên ném một vật gì cả. Chớ để chúng ăn hay uống nước. ⁸Nhưng cả người lẫn thú đều phải quấn vải gai; hãy để chúng kêu-cầu *Đức* Chúa TRỜI một cách khẩn thiết để mỗi người có thể quay bỏ đường-lối độc-ác của mình và bỏ sự hung-dữ ở trong tay mình. ⁹Ai biết, *Đức* Chúa TRỜI có thể xoay đi và dịu lòng, và rút lại cơn giận bùng cháy của Ngài, để chúng ta không chết?”

¹⁰Khi *Đức* Chúa TRỜI thấy các việc của họ làm, họ đã xoay bỏ đường-lối độc-ác của họ, thì *Đức* Chúa TRỜI dịu lại về tai-họa mà Ngài đã tuyên-bố Ngài sẽ gây ra cho họ.

¹các bản Thánh Kinh khác câu 1.17

Và Ngài đã không thực-hiện nó.

Sự bất mãn của Giô-na bị quở-trách (4.1-4.11)

4¹Nhưng việc này làm phật lòng Giô-na rất nhiều, người nổi giận. ²Và người cầu-nguyện cùng Đức GIA-VÊ, thưa: “Xin vui lòng, ôi Đức GIA-VÊ, đây đã chẳng phải là lời mà con đã nói trong khi con vẫn còn ở trong xứ của con sao? Bởi vậy, để trốn tránh việc này, con đã trốn đến Ta-rê-si, vì con đã biết rằng Chúa là Đức Chúa TRỜI hay thương-xót và khoan-dung, chậm giận và giàu lòng ân-cần thương-yêu, và là Đấng hay dịu lòng *không giáng* họa. ³Bởi vậy bây giờ, ôi Đức GIA-VÊ, xin vui lòng cất hồn con khỏi con, vì con thà chết hơn sống.” ⁴Và Đức GIA-VÊ phán: “Người có lý-do tốt để giận ư?”

⁵Đoạn Giô-na đi ra khỏi thành và ngồi ở phía đông thành. Ở đó, người làm một cái chòi cho mình và ngồi ở dưới bóng của nó cho đến khi người có thể thấy điều xảy ra trong thành ấy. ⁶Thế là GIA-VÊ Đức Chúa TRỜI chỉ-định một cái cây và nó mọc lớn lên trên đầu Giô-na để có bóng *che cho* người khỏi bức-bội. Và Giô-na vô cùng thoải mái về cây đó. ⁷Nhưng Đức Chúa TRỜI chỉ-định một con sâu khi bình minh ló dạng vào ngày hôm sau, và nó tấn-công cây ấy, và cây héo đi. ⁸Và xảy ra khi mặt trời mọc, Đức Chúa TRỜI chỉ-định một cơn gió đông nóng cháy *da*, và mặt trời đập vào đầu Giô-na đến nỗi người lả đi và nài-xin cả hồn mình cho được chết, nói: “Con thà chết hơn sống.”

⁹Rồi Đức Chúa TRỜI phán cùng Giô-na: “Người có lý-do tốt để giận về cây đó sao?” Và người thưa: “Con có lý-do tốt để giận, ngay cả *giận* đến chết.” ¹⁰Rồi Đức GIA-VÊ phán: “Người đã có lòng thương-xót cho cái cây mà người chẳng làm gì để có, và người đã chẳng khiến nó mọc lên, mà nó mọc lên trong một đêm và chết trong một đêm. ¹¹Và Ta há không được có lòng thương-xót cho Ni-ni-ve, cái thành lớn có hơn 120 ngàn người không biết sự *khác biệt* giữa tay hữu và tay tả của mình, cũng như nhiều thú-vật hay sao?”